

Kivisillan päiväkodin infektio-ohjeet

Infektoriskin vähentäminen päivähoitossa

Käsihygienia

Infektioiden torjunnassa tärkeintä on hyvä käsihygienia. Käsissä olevat mikrobit siirtyvät helposti suun, nenän ja silmien limakalvoille, jotka toimivat infektioportteina elimistöön.

Korut ja kynnet

Henkilökunta poistaa sormukset, rannekorut ja kellot työpäivän ajaksi ja huolehtii siitä, että kynnet ovat lyhyet sekä kynnenaluset puhtaat. Rakennekynsiä ei käytetä.

Käsien pesu

Käsien pesuun käytetään nestemäistä saippuaa ja juoksevaa vettä. Käsiä hangataan joka puolelta, jonka jälkeen kädet huuhdellaan hyvin. Kädet kuivataan kertakäyttöpaperiin, ja hana suljetaan kertakäyttöpaperin avulla.

Henkilökunnan käsien pesu aina

- työhön tullessa
- ennen ruuan jakamista ja ruokailua
- wc:ssä käynnin jälkeen
- kun käsissä on näkyvää likaa
- oltuaan kontaktissa sairaaksi tulleen lapsen kanssa

Lasten käsien pesu aina

- päivähoitoon tullessa vanhempien valvomana
- ennen ruokailua

- wc:ssä käynnin jälkeen
- jos lapsi on leikkinyt sairaaksi tulleen ja kotiin lähetetyn lapsen kanssa
- nenän niistämisen jälkeen
- kun käsissä on näkyvää likaa

Käsihuuhteen käyttö

Käsihuuhde annostellaan kuiviin käsiin ja hierotaan huolellisesti, kunnes kädet ovat kuivat. Käsihuuhteena tulee käyttää vähintään 70 p-% etanolikäsihuuhdetta, jossa on hoitavia aineita. Käsihuuhteella voidaan korvata käsipesu vedellä, mikäli vettä ei ole saatavilla esimerkiksi retkellä.

Henkilökunnan käsihuuhteen käyttö aina

- käsien pesun jälkeen
- suojakäsineiden riisumisen jälkeen

Lasten käsihuuhteiden käyttö

- epidemiatilanteissa käsien pesun jälkeen

Lasten infektioaudit

Suuri osa infektioitaudeista tarttuu jo ennen oireiden ilmenemistä. Päivähoitoryhmässä voi olla samaan aikaan monta oireetonta tartuttajaa. Antibioottihoito, rokotuksen aiheuttama oireilu tai veren välityksellä tarttuva tauti (HIV, hepatiitti B ja C) eivät edellytä lapsen eristämistä päivähoidosta. Hyviä hygieniakäytäntöjä tulee noudattaa aina. On kuitenkin joitakin tilanteita, joissa lapsen tulee olla poissa päivähoidosta.

Resistenttien mikrobien kantajuus

MRSA, ESBL ja muut resistentit mikrobit ovat merkityksellisiä tietoja esimerkiksi sairaalahoidossa. Lapsi, jolla on todettu resistentin mikrobin kantajuus, voi osallistua päivähoitoon normaalisti. Hyvät hygieniakäytännöt päiväkodissa on hyödyksi myös näiden mikrobien leviämisen estossa.

Siivoaminen epidemiatilanteissa ja eritetahradesinfektio

Siistijän vastuulla on tilojen yleinen puhtaus ja siisteys työhjeiden mukaan. Jokaisessa yksikössä olisi hyvä olla eritetahradesinfektiopakki, jotta välineet ovat helposti saatavilla koko henkilökunnalle. Hoito-ohjeet.fi -sivustolta löytyy ohje eritetahradesinfektioon.

Epidemiatilanteissa kosketuspinnat ja lelut puhdistetaan päivittäin. Tärkeää on myös tehdä nukkumatiilan liinavaatehuolto riittävän usein.

Yhteystietoja

Alueen tartuntatauti-terveydenhoitaja toimii yhdyshenkilönä, jos päiväkodissa tarvitaan erityisohjeita tai tartunnan jäljitystä. Lapsen neuvolaterveydenhoitajalta voi myös kysyä lisäohjeita.

Tartuntatautihoitajan yhteystiedot

· Kankaanpää, Karvia, Pomarkku, Siikainen, Jämijärvi: 044 577 3317

Lasten yleisimmät infektiot

Tarkempi luettelo tavallisimmista infektioitaudeista ja ohjeet päivähoitoon paluusta löytyy Terveyskylän sivulta Lasten infektioaudit | Lastentalo | Terveyskylä.fi (terveyskyla.fi).

Silmätulehdus

Silmätulehdus voi johtua viruksen tai bakteerin aiheuttamasta infektiosta tai olla seurausta esimerkiksi allergiasta. Tulehdus voi ilmentyä silmän eri alueilla. Silmäluomi voi myös tulehtua.

Silmätulehduksen yleisimmät **oireet**:

- punoitus
- rähmäisyys
- kipu silmässä tai silmän alueella
- silmäluomen turvotus
- näkökyvyn heikkeneminen
- valonarkuus
- vetisyys
- kirkaan eritteen vuotaminen silmästä
- roskan tunne silmässä

Hoito

Olennaista on silmän huolellinen puhdistus vedellä, puhtailla taitoksilla ulkonurkasta sisänurkkaan. Jokaisen pyyhkäisyn jälkeen taitos vaihdetaan.

Virusperäinen tulehdus ei yleensä vaadi hoitoa vaan paranee samalla tavalla kuin flunssa. Bakteeriperäinen tulehdus voi tarvita antibiootti tippoja tai ainakin ne nopeuttavat paranemista.

Jos rähmiminen ei helpota muutamassa päivässä/ jos silmässä tuntuu voimakasta kipua/ silmäluomi turvottaa tai näkökyky heikkenee, on hakeuduttava lääkäriin.

Tarttuminen

Silmätulehdus tarttuu pääasiassa samalla tavalla kuin tavallinen flunssa pisaratartuntana ilmaitse ja kosketustartuntana. Tästä syystä hyvä käsihygienia, nenän ja silmien kaivelun välttäminen on paras tapa ennaltaehkäistä tartuntaa.

Enterorokko

Enterorokko on RNA-viruksen aiheuttama lasten rokkotauti, joka on hyvin tarttuva. Enterorokkoa esiintyy useimmiten loppukesällä ja alkusyksyllä. Epidemiat ovat erilaisia eri vuosina. Käsien pesu on tärkeää taudin leviämisen ehkäisyssä. Enterorokon toteaminen perustuu tyypilliseen taudinkuvaan eikä erillisä testejä tarvita.

Oireet

- kuume
- rakkulainen ihottuma suussa, käsissä ja jaloissa

Enterorokko voi aiheuttaa myös aivokalvontulehduksen, jonka oireita ovat

- kuume
- voimakas päänsärky
- niskajäykkyys

Näiden oireiden mukaisesti ota yhteyttä lasten päivystykseen.

Hoito

Enterorokko on usein lievä tauti. Se kestää yleensä alle viikon ja paranee itsestään eikä aiheuta jälkitauteja. Suun rakkulat saattavat olla kipeitä ja syöminen haastavaa. Näissä tapauksissa lapselle on tärkeää antaa nestemäistä ravintoa, jota ei tarvitse pureskella. Tulehduskipulääkkeet voivat helpottaa kipuja.

Enterorokkoa vastaan ei ole rokotetta eikä täsmälääkettä. Erotuksena vesirokkoon, enterorokko ei aiheuta kutinaa ja rakkulat painottuvat käsiin ja jalkoihin.

Jos lapselle ilmaantuu punaisia pisteitä/pieniä mustelmia, niin käynti terveydenhuollon ammattilaisella neuvolassa/ lääkärillä/ päivystyksessä.

Tarttuminen

Enterorokko tarttuu pisaratartuntana sekä ulosteen välityksellä. Itämisaika on 3-10 vrk tartunnasta.

Vesirokko

Vesirokon ehkäisemiseksi on käytössä tehokas rokote, joka kuuluu kansalliseen rokotusohjelmaan. Suomessa käytännöllisesti katsoen kaikki rokottamattomat sairastavat vesirokon. Valtaosa tapauksista ilmaantuu ennen kouluikää, jolloin tauti on yleensä lievä. Vesirokon vakavuus kasvaa iän myötä. Vesirokko todetaan potilaan oireiden ja löydösten perusteella, eikä laboratoriokokeita tarvita.

Oireet

- kuume
- ruokahaluttomuus
- väsymys ihottuman puhjetessa tai jo ihottumaa edeltävinä päivinä
- iholle muodostuvat punaiset kutiavat paukamat, jotka muuttuvat muutamassa tunnissa rakkuloiksi. Rakkulat samenevat, usein rikkoutuvat tai painuvat keskeltä kasaan ja lopulta arpeutuvat parin päivän kuluessa. Uusia rakkuloita ilmestyy 3-4 päivän ajan. Rakkuloita ilmestyy erityisesti vartalolle, mutta myös esim. hiuspohjaan ja suun limakalvolle.

Hoito

Vesirokko paranee itsestään noin viikossa. Kutinaan voi käyttää suunkautta annettavaa antihistamiinivalmistetta ja tarvittaessa kuumelääkettä.

Jälkitaudit ovat harvinaisia. Yleisin ongelma on ihon tulehtuminen bakteeri-infektion seurauksena, jolloin rakkuloiden ympäristö voi punoittaa ja märkiä. Bakteeritulehdusta voi joutua hoitamaan antibiootilla.

Tarttuminen

Vesirokko on erittäin tarttuva. Se tarttuu hengitysteitse ja oleskelu vesirokkopotilaan kanssa samassa huoneessa riittää tartuntaan. Itämisaika on yleensä 14 vuorokautta.

Vesirokkopotilas alkaa tartuttamaan jo 1-2 päivää ennen ihottuman alkua. Potilas on tartuttava 5 päivää rakkuloiden ilmaantumisesta ja potilas tulee eristää muista lapsista, kunnes rakkulat ovat kuivuneet. Eli päiväkotiin ei voi tulla, kunnes rakkulat ovat kuivuneet.

Päätäit

Päätäi on 2-3mm:n pituinen siivetön hyönteinen, joka asustaa hiuksissa. Päätäi puree hiuspohjaan, ja puremat aiheuttavat kutinaa. Täitartunnan voi todeta etsimällä päästä täitä tai täin munia eli saivareita. Päätäitä etsitään usein täikammalla ja täit löytyvät usein niskasta ja korvien takaa. Täin munan näkeminen hiuksissa lähellä päänahkaa riittää todisteeksi tuoreesta tartunnasta. Päätäit lisääntyvät munimalla. Munat tarttuvat hiusten tyviin ja kuoriutuvat noin viikossa. Täit kehittyvät aikuisiksi noin kahdessa viikossa ja elävät noin kuukauden. Ilman ravintoa aikuinen elää vain muutaman päivän.

Oireet

- pään kutina

Hoito

Hiukset kammataan huolellisesti kauttaaltaan täikammalla ennen ja jälkeen täishampookäsittelyn. Hiuksiin ei laiteta hoitoainetta. Kampa pitää kuivata paperiin jokaisen vedon jälkeen, etteivät irronneet täit kulkeudu takaisin hiuksiin. Kampaamista jatketaan vähintään joka toinen päivä kahden viikon ajan. petivaatteet ja päähineet pestään pesukoneessa 60 asteen pesuohjelmalla.

Vaatteiden säilytys 80 asteisessa saunassa kahden tunnin ajan tai pakastimessa - 20 yön yli riittää tappamaan täit.

Tartunnan jälkeen suositellaan tekemään täishampoopesu kaikille perheenjäsenille automaattisesti, jotta täitartunnan uusimiselta vältytään.

Tarttuminen

Täit siirtyvät ihmisen päästä toiseen läheisessä kanssakäymisessä, esim. lasten leikkiessä. Ne leviävät myös päähineiden, hiusharjan ja hiuskoristeiden avulla.

Syyhy

Syyhyn aiheuttaa 0,3-0,5 mm:n pituinen hämähäkkieläimii kuuluva syyhypunkki. Syyhypunkki kaivaa ihoon käytäviä, joihin se ulostaa ja munii munansa. Punkki on liian pieni havaittavaksi silmällä, mutta sen kaivamat käytävät voi nähdä iholla.

Oireet

Voimakas kutina etenkin sormien väleissä, ranteissa, päänahassa, kasvoissa sekä pikkulapsilla myös jalkapohjissa. Kutina on voimakkainta yöaikaan ja pahenee päivä päivältä tartunnasta eteenpäin. Kutina alkaa, kun ihminen altistuu punkin eritteille. Syyhyn johdosta iholle ilmestyy voimakkaasti kutisevia, punoittavia näppylöitä.

Hoito

Oireiden täsmätessä syyhyn, kotihoidoksi käytetään apteekista ilman reseptiä saatavaa permetriinivoidetta. Kortisonivoide, sinkkivoide ja viileät kylvyt saattavat helpottaa ihon ärsytystä ja kutinaa.

Lääkäriin on otettava yhteys, jos et ole varma tartunnasta tai kutina ei ole loppunut kolmen viikon kuluessa itsehoidon aloituksesta.

Tarttuminen

Syyhy tarttuu epidemioina kouluissa ja päiväkodeissa. Syyhy leviää kosketustartuntana ihmisestä toiseen. Tartuntaan vaaditaan usein läheinen kontakti, esim. leikkiessä, huonekaluista, vuodevaatteista tai vaatteista, jotka ovat altistuneet punkille. Syyhypunkki voi elää pari vuorokautta ihmisen ulkopuolellakin. Aikuinen punkki elää ihossa 4-5 viikkoa, jonka munista kehittyy 2-3 viikon aikana uusia sukukypsiä punkkeja. Lapsi voi mennä päiväkotiin, kun yksi hoitokerta on toteutettu.

Kihomato

Kihomato on sukkulamatoihin kuuluva loinen. Se on noin 1 cm pituinen langan pätkää muistuttava valkoinen mato. Kihomato on tuttu vaiva Suomen lisäksi muualla maailmassa, ja Suomessa kihomato on yleisin matotautien aiheuttaja.

Tyypillisesti kihomatoja esiintyy 3-10 vuotiailla lapsilla, mutta tartunta voi löytyä myös aikuiselta.

Hoito

Kihomatotartunta hoidetaan apteekista saatavalla Pyrvin- itsehoitovalmisteella. Kerta-annos usein tehoaa, mutta hoito uusitaan kahden viikon kuluttua varotoimena. Oireettomienkin perheenjäsenten tulee ottaa lääke mahdollisen tartunnan vuoksi. Vuodevaatteet, alusvaatteet, yöasut, pyyhkeet ja lelut tulee pestä lääkkeenotosta seuraavana päivänä.

Oireet

Suurin osa tartunnan saaneista ovat oireettomia, mutta mahdollisia oireita kihomatotartunnasta on peräaukon ja välilihan kutina.

Tarttuminen

Kihomadot esiintyvät yleisesti epidemia-muotoisesti päiväkodeissa ja kouluissa. Tartunta saa alkunsa, kun kihomadon munia niellään. Munien nielemisestä kuluu n. 6 viikkoa, kunnes oireet alkavat. Munista kuoriutuneet toukat pesiytyvät ihmisen paksusuoleen sekä umpilisäkkeen ympäristöön, jossa ne lisääntyvät. Tartunnan välttämiseksi hyvästä käsihygieniasta huolehtiminen on tärkeää. Lisäksi sormien laittamista suuhun tulisi välttää. Kihomatotartunnan voi todeta kotiloissa havaitsemalla peräaukolla liikkuvia matoja. Etenkin yöaikaan madot ovat parhaiten huomattavissa.

Märkärupi

Märkärupi on ihon pinnallinen, yleinen bakteeritulehdus, jota esiintyy lapsilla.

Oireet

Märkäruven ensioireita on paikallinen punoitus ja aristava ihomuutos. Tästä seuraa rakkulat, jotka leviävät. Rakkulat voivat erittää kudostnestettä ja olla karstaisia. Kudostneste kuivuu yleensä kellertäväksi karstaksi tai ruveksi. Märkäruvelle tyypillisiä esiintymispaikkoja ovat suupielet, sierainten alue ja raajat.

Hoito

Hoitona käytetään antibioottivoidetta. Jos pienialainen märkärupi on paikallinen, niin hoidoksi riittää antibioottivoide. Mikäli märkärupi on levinnyt laajemmalle alueelle, niin tarvitaan suun kautta otettava antibioottilääke. Hoitoon tarvitaan aina joko voidemainen tai suun kautta otettava antibiootti.

Märkärupea tulee suihkutella vedellä useamman kerran päivässä, jonka jälkeen alue kuivataan ja antibioottivoide laitetaan kahdesti päivässä.

Lapsen saa tuoda päiväkotiin vasta, kun paikallishoidon aloittamisesta on kulunut 48 h tai suun kautta otettavan lääkkeen ottamisesta on kulunut 24 h. Sekä vasta, kun rakkulat ovat kuivuneet eikä uusia ole esiintynyt.

Lääkäriin on mentävä, jos märkärupi leviää, hoito ei tehoa tai märkärupea ilmenee eripuolilla kehoa, varsinkin hiuksissa. Vastasyntyneen kanssa heti, sillä infektio voi olla vaarallinen.

Tarttuminen

Märkärupi tarttuu herkästi kosketustartuntana sekä leviää tartunnan saaneen iholla herkästi.

Syylät

Syylä on viruksen aikaansaama hyvälaatuinen ihomuutos. Tavallisesti syyliä esiintyy käsissä, jaloissa ja joskus muuallakin kehossa.

Hoito

Syyliä ei välttämättä tarvitse hoitaa, sillä ne ovat hyvälaatuisia ja häviävät itsestään, kun vasta-ainetuotanto alkaa.

Apteekista on saatavilla itsehoitolääkkeitä.

Mikäli syylät vaikeuttavat liikkumista, ovat kipeitä tai haittaavat kosmeettisesti, kannattaa varata aika lääkärille.

Ehkäisy

Jalkapohjan syylien ehkäisy voi olla hankalaa, sillä niitä voi saada kaikkialta, missä liikutaan paljain jaloin. Tästä syystä, esim. sisätossut päiväkodeissa olisi tärkeitä.

Käsien syylien ehkäisy on vaikeampaa, sillä niiden tartuntatapaa ei vielä tunneta.

Norovirus

Oireet

Kouristavat vatsakivut, pahoinvointi, ripuli. Oireet kestävät noin 1-3 vuorokautta. Osalla voi ilmetä myös lämpöilyä.

Hoito

Ei ole lääkkeellistä hoitoa. Kotihoitona hoito samoin, kuin muissakin ripulitaudeissa, eli riittävästä nesteytyksestä huolehtiminen ja riittävä suolan saanti.

Ehkäiseminen

Norovirusta voidaan ehkäistä hyvällä käsihygienialla, WC:n, hanojen sekä kosketuspintojen pesulla klooripitoisella siivousaineella, hedelmien ja vihannesten huolellisella pesulla, kuumentamalla ulkomaiset marjat ja pesemällä likaantuneet vaatteet ja vuodevaatteet välittömästi.

Tarttuminen

Norovirus tarttuu ihmisulosteelle saastuneesta juomavedestä tai elintarvikkeesta, suoraan ihmisestä toiseen kosketuspintojen kautta tai aerosolitartuntana oksenteluun liittyen. Noroviruksen itämisaika on 12-48 h. Norovirukset aiheuttavat vatsatautiepidemioita esimerkiksi kouluissa, sairaaloissa, hotelleissa ja kylpylöissä.

Hengitystieinfektiot

Hengitystieinfektiot ovat yleisiä ja paranevat usein itsestään. Tavallisin taudinaiheuttaja on virus. Jos infektio pitkittyy tai uusiutuu paranemisvaiheessa, esiintyy korkea kuumetta, kunto huonontuu tai esiintyy kipua hengittäessä, on syytä ottaa yhteys lääkäriin.

Nuha-kuume eli flunssa

Kaikille tuttu tauti jonka voi yleensä hoitaa kotona.

Oireet

- nuha
- kurkkukipu
- kuume
- yskä

Hoito

Kuumetta voi helpottaa kuumelääkkeellä sekä on tärkeää huolehtia riittävästä nesteytyksestä ja levosta. Nenän tukkoisuutta voi lievittää apteekista saatavilla nenätipoilla tai nenäsuihkeilla.

Laryngiitti eli kurkunpääntulehdus

Kurkunpääntulehdus on viruksen aiheuttama tauti, jossa esiintyy limakalvon turvotusta kurkunpäässä, äänihuulten alapuolella. Monet virukset voivat aiheuttaa kurkunpääntulehduksen. Kurkunpääntulehduksista esiintyy usein syksyllä ja talvella.

Oireet

- käheä ääni
- sisäänhengitys äänekästä
- yskä voi olla ”haukkuvaa”
- kuume

Hoito

Kurkunpääntulehduksen voi usein hoitaa kotona. Riittävä lepo, ravinto ja nesteytys on tärkeää. Viileä ja raitis hengitysilma (ulkoilma) laskee kurkunpään turvotusta. Kuume- ja kipulääkkeet helpottavat oloa.

Heti yhteys terveystieteeseen

- jos lapsen hengitysvaikeus ei helpotu kotihoidolla
- jos hengitys aiheuttaa kuopalle vetäytymistä kaulalla tai kylkiluiden välissä tai nenäsiipien liikettä
- jos lapsen yleisvointi on huono ja lapsi on veltto tai väsynyt
- jos lapsen huulet alkavat sinertää
- jos lapsi ei pysty nielemään sylkeä

Aivokalvontulehdus

Aiheuttaja voi olla joko bakteeri tai virus

Oireita

- korkea kuume
- päänsärky
- oksentelu
- väsymys
- valonarkuus
- niskajäykkyys
- tajunnan häiriöt, velttous ja huono reagointikyky ympäristöön
- käsittelyarkuus
- poikkeava itku/hengitys
- pienillä lapsilla ensimmäinen oire voi olla kouristus

Hoito

Suonensisäinen antibioottilääkitys sairaalassa

Lääkäriin on mentävä, mikäli lapsella on yllä olevia oireita.

Lähteet

Sosiaali- ja terveysministeriön opas 2005:28 ”Infektioriskin vähentäminen päivähoitossa”.

Lasten yleisimmät infektiot. Sosiaali- ja terveysala, Lähihoitaja, LN23, 05/2023, WinNova.